

VERDIEPENDE VRAAGSTELLING

“Een vraag is een uitnodiging.

Een uitnodiging tot nadenken, uitleggen, aanscherpen, verdiepen,
informatie verschaffen, onderzoeken, verbinden.

Een goede vraag is helder geformuleerd en wordt geboren uit een open,
nieuwsgierige houding.

Een goede vraag blijft bij (het verhaal van) de ander.

Een goede vraag zet het denken in beweging.

Een goede vraag leidt tot verheldering, nieuwe inzichten of een nieuw
perspectief voor de beantwoorder van die vraag.”

(uit: “Socrates op sneakers” – Elke Wiss)

Inhoud

1 Wat zijn verdiepende vragen?.....	pagina 3
2 Verdiepende vragen als uitnodiging tot... ..	pagina 4
3 Verdiepende vragen in het transversaal terrein: tussen verbondenheid en gemis	pagina 11
4 Algemene tips voor een gesprek met verdiepende vragen met kinderen	pagina 15
5 Boekenplank	pagina 17
6 Zelf aan de slag!	pagina 17

1 Wat zijn verdiepende vragen?

Verdiepende vragen zijn open en **uitnodigend**. Ze raken aan hoe een kind naar zichzelf, de wereld, het leven en mogelijk naar God kijkt, aan wat een kind denkt, voelt, gelooft, droomt, hoopt. Ze zetten aan tot verwondering, tot nadenken/reflecteren over het leven, over anderen, over zichzelf en over de (mogelijke) aan-/afwezigheid van God in dit alles. Het zijn vragen die geen kant-en-klaar antwoord hebben, maar die een gesprek openen waarin kinderen (en leerkrachten) mogen zoeken, twijfelen en ontdekken.

Bij verdiepende vragen staat **luisteren** centraal: niet alleen horen wat een kind zegt, maar echt luisteren, met aandacht, respect en nieuwsgierigheid. De stem van het kind doet ertoe. Doorvragen is essentieel: niet stoppen bij het eerste antwoord, maar samen verder graven.

Deze vragen **stimuleren levensbeschouwelijke groei**. Ze zijn niet gericht op kennis of op 'juist gedrag' of 'gevoelens', maar op innerlijke ontwikkeling (over hoe je van binnen verandert) een bezielde levenshouding. Ze raken aan wat kinderen ten diepste bezighoudt.

Verdiepende vragen **realiseren de integrale benadering**. Verdiepende vragen brengen in een godsdienstles drie perspectieven in interactie met elkaar:

- De context en pluraliteit
- De identiteit van de leerling
- Het christelijk geloof en de traditie

Verdiepende vragen hangen af van de gekozen **ingrediënten** die je in wisselwerking brengt met elkaar. Een verdiepende vraagstelling vraagt om zorgvuldig gekozen **impulsen** die open zijn, ruimte laten voor meerdere betekenissen, soms confronterend zijn en uitnodigen tot levensbeschouwing.

Via een verdiepende vraagstelling wordt een kind uitgenodigd om het eigen antwoord te overdenken, te nuanceren, zelf te beluisteren en mogelijk bij te schaven.

Wat soms onderbelicht blijft:

- ✓ **De rol van de leerkracht:** die is geen 'uitlegger', maar een *begeleider van betekenisgeving*. De leerkracht durft zelf ook geraakt te worden door het gesprek.
- ✓ **De kracht van stilte:** verdiepende vragen hebben tijd nodig. Stiltes zijn geen leegte, maar ruimte voor denken en voelen.
- ✓ **De pedagogische veiligheid:** kinderen moeten zich veilig voelen om eerlijk te antwoorden, ook als dat antwoord 'anders' is.

2 Verdiepende vragen als uitnodiging tot...

De volgende vragen zijn bedoeld als inspiratiebron. Ze zijn niet bedoeld om allemaal tegelijk te gebruiken, maar om zorgvuldig te kiezen wat past bij het moment, het terrein, het terreindoel, de gekozen ingrediënten, de groep,... Ze kunnen ingezet worden in elk terrein van het leerplan en zijn bedoeld om kinderen uit te dagen tot nadenken, verwondering en gesprek.

Verdiepende vragen werken niet als een toets of een test. Ze vragen tijd. Ruimte. Stilte. Soms lijkt het alsof een kind niet antwoordt, maar dat betekent niet dat er niets gebeurt. Ook in de stilte kan een vraag doorwerken. Een kind kan zoeken, twijfelen, voelen, herinneren, dromen. Het proces is even waardevol als het antwoord.

**Durf dus te vertrouwen op de kracht van de vraag.
Geef kinderen de tijd om ermee te leven.**

En luister, met aandacht en openheid, naar wat er wel of niet gezegd wordt. Want ook dat is levensbeschouwelijke groei.

Inspiratie: Out of the box

Ik vraag me af welk deel van dit verhaal je mooi vindt?

Ik vraag me af welk deel van dit verhaal je niet mooi vindt?

Ik vraag me af waar dit verhaal jou aan doet denken?

(vb. actualiteit, eigen leven, omgeving/wereld, terrein, in de christelijke traditie, in jouw/andere levensbeschouwing(en))

Inspiratie: Godly Play - I wonder...

Ik vraag me af welk deel van het verhaal je het mooiste vindt? Ik vraag me af wat je het mooiste vond in het verhaal?

Ik vraag me af welk deel van het verhaal het meest belangrijk zou zijn? Ik vraag me af wat het belangrijkste zou zijn in het verhaal?

Ik vraag me af waar dit verhaal over jou gaat? Ik vraag me af wie jij bent in het verhaal, waar jij bent in het verhaal? Ik vraag me af waar dit verhaal over jouw leven gaat?

Ik vraag me af of we een deel van het verhaal kunnen weglaten en toch nog alles hebben van het verhaal wat/dat we nodig hebben?

Tussen twee perspectieven: traditie – leerling

- ✓ Wat raakt je in dit Bijbelverhaal/deze getuigenis/het verhaal van deze persoon/het kunstwerk bij dit Bijbelverhaal?
- ✓ Heeft het verhaal/getuigenis/... je aangesproken? Deed het iets vanbinnen in jou? Is het verhaal voor je 'opengegaan' of niet?
- ✓ Doet dit verhaal je anders naar jezelf kijken? Ontdek je iets in het verhaal dat je anders doet kijken naar je eigen leven?
- ✓ Wat vind je het belangrijkste in dit verhaal?
- ✓ Waar worstel je nog mee? Waar heb je het moeilijk mee?
- ✓ Hoe zou je dit verhaal laten aflopen wanneer jij de penhouder was? Zou je een ander einde kiezen? Waarom?
- ✓ Kon jij je inleven in de figuren uit het verhaal? Waarom wel of niet?

- ✓ Wat blijft er in jouw hoofd zitten na dit stukje? Wat vond je belangrijk of speciaal?
- ✓ Wat zou je nu nog willen vragen/zeggen aan een van de personen uit dit verhaal/deze getuigenis?
- ✓ Neem een kegelpopje en plaats het dicht bij het Bijbelboek wanneer het verhaal je heeft aangesproken of veraf wanneer het je minder raakte.

- ✓ Wat ontdekte je in het (Bijbel)verhaal dat je nog niet hoorde in onze getuigenissen/ons klasgesprek? Welke nieuwe gedachte kreeg je door het verhaal, die je nog niet hoorde in de getuigenissen?
- ✓ Welke kant van het verhaal viel jou op, die nog niet in de getuigenissen zat? Wat ontdekte jij in het verhaal dat jou persoonlijk raakte, maar nog niet benoemd werd door anderen?

- ✓ Ik vraag me af wat dit verhaal/de persoon in dit verhaal nodig heeft. Plaats of teken een voorwerp bij het verhaal dat dit symboliseert.
- ✓ Kun je dit verhaal vergelijken met een ander verhaal dat je kent?
- ✓ Als jij dit verhaal mocht tekenen, wat zou je zeker laten zien?
- ✓ Welk symbool past volgens jou bij dit verhaal?
- ✓ Als dit verhaal een lied was, hoe zou het klinken?

- ✓ Wat zou er gebeuren als...

- ✓ Ken jij een symbool of iets wat je doet (ritueel) dat jou helpt om na te denken over wat belangrijk is in het leven?

- ✓ Wanneer herken jij jezelf in hoe Jezus zich opstelt? En wanneer niet?
- ✓ Kom je in dit verhaal iets tegen wat voor jou met God te maken heeft? Wat ontdek jij in het Bijbelverhaal over God?
- ✓ Doet dit verhaal je nu anders kijken naar geloven?
- ✓ Kun jij in dit terrein ... iets van God op het spoor komen? Heeft dit terrein voor jou met God te maken?
- ✓ Heeft dit terrein voor jou met geloven te maken?
- ✓ Ik had niet gedacht / verwacht dat ...

Tussen twee perspectieven: traditie – context

- ✓ Waar zou dit verhaal/deze getuigenis/dit kunstwerk/... zich vandaag kunnen afspelen?
- ✓ Wie zouden vandaag de hoofdpersonen in dit verhaal zijn?
- ✓ Hoe werpt de traditie een ander licht op wat zich vandaag in de actualiteit afspeelt?
- ✓ Waar vertoont dit verhaal gelijkenissen met de wereld van vandaag?
- ✓ Waar liggen verschillen?
- ✓ Hoe daagt deze christelijke getuigenis mensen vandaag uit om om te gaan met (gastvrijheid, vriendschap ... inhoud van het terrein)?
- ✓ Waar daagt de wereld het christelijk geloof uit om om te gaan met (gastvrijheid, vriendschap... de inhoud van het terrein)?
- ✓ Hoe bevraagt het christelijk geloof wat er in de samenleving vandaag gebeurt?
- ✓ Welke vraag wil je als moslim/ jood/ boeddhist/ niet-gelovige ... stellen aan de christelijke traditie (rond gastvrijheid/vriendschap ... de inhoud van het terrein)?
- ✓ Welke gelijkenissen en verschillen zijn er in het omgaan met (gastvrijheid, vriendschap... de inhoud van het terrein) in andere levensbeschouwingen en het christendom?
- ✓ Wat kan het christendom mogelijk ontdekken in andere levensbeschouwingen dat inspirerend kan zijn voor de christelijke traditie?

- ✓ Wie zouden dit verhaal nu meemaken? Zijn het kinderen zoals jij, of misschien mensen die je kent?
- ✓ Wat kunnen we van dit verhaal leren over wat er nu in de wereld gebeurt?
- ✓ Wat herken jij uit dit verhaal in jouw eigen leven of op school?
- ✓ Wat doen mensen nu anders dan in het verhaal?

Tussen twee perspectieven: leerling – context

- ✓ Vormt mijn visie op... een bijdrage tot een (betere) wereld? Hoe?
- ✓ Waarover doet deze getuigenis/uitspraak/dit kunstwerk... van een moslim/jood/ boeddhist/ niet-gelovige /... jou nadenken?
- ✓ Wat raakt je erin?
- ✓ Wat boeit je?
- ✓ Wat valt moeilijk?
- ✓ Hoe verrijkt het je?
- ✓ Wat begrijp je niet?
- ✓ Wat wil je voor jezelf bewaren?
- ✓ Welke vraag zou je willen stellen aan deze moslim/ jood/ boeddhist/ niet-gelovige...?
- ✓ Wat raakt je in dit bericht uit de kracht/het nieuws/dit getuigenis/verhaal/lied...?
- ✓ Wat verontwaardigt je?
- ✓ Wat vind je mooi?
- ✓ Wat zet je aan het denken?
- ✓ Wat begrijp je niet?
- ✓ Waar in de wereld zie je mooie voorbeelden van (vriendschap/gastvrijheid... de inhoud van het terrein)?
- ✓ Zijn er plaatsen in de wereld waar jij meer (vriendschap/gastvrijheid... de inhoud van het terrein) wenst?
- ✓ Stel dat we een tijdscapsule maken rond (vriendschap/gastvrijheid... de inhoud van het terrein). Wat zou jij er dan uit deze wereld in willen stoppen?
- ✓ Wat spreekt je (niet) aan in de houding/aanpak/getuigenis van... ?
- ✓ (Hoe) kan jij het verschil maken, van betekenis zijn?
- ✓ Wat vind jij betekenisvol in wat ik doe in mijn leven voor mezelf, anderen, de wereld?

- ✓ Wat is je opdracht in het leven, je “roeping”?
- ✓ Hoe is het om van betekenis te kunnen zijn voor een ander?
- ✓ Wanneer ben jij geneigd te luisteren naar... en wanneer niet?
- ✓ Welke eigenschappen moet iemand hebben om naar hem of haar te luisteren? (vb. iemand uit actualiteit/wereld)
- ✓ Met wie of wat voel jij je verbonden? Met wie/wat niet?

Tussen drie perspectieven: traditie – leerling – context

- ✓ Hoe helpt dit verhaal uit de traditie jou om de wereld/ de actualiteit van vandaag beter te begrijpen (of net niet)? Hoe helpt dit (Bijbel)verhaal jou om beter te begrijpen wat er vandaag in de wereld gebeurt? Wat zie je nu anders dan daarvoor?
- ✓ Welke verhalen uit de christelijke traditie helpen jou om na te denken over wat er nu in het nieuws (Karrewiet) gebeurt?
- ✓ Waar herken je iets uit het geloofsverhaal in de wereld / de actualiteit van vandaag?
- ✓ Wat kun je van dit verhaal leren of ontdekken over hoe mensen nu dingen kiezen of beslissen? Hoe helpt dit verhaal jou om na te denken over de keuzes die mensen vandaag maken?
- ✓ Als dit verhaal zich vandaag zou afspelen, waar zou het dan plaatsvinden, wie zouden de hoofdfiguren zijn...?
- ✓ Maak met klei iets wat uitdrukt wat jij voelt bij dit verhaal, wat je geraakt heeft, waar het je aan doet denken... Waar zou jij dit kunstwerk in onze wereld een plaats geven? Waarom daar?
- ✓ Hoe doet deze gedachte uit de traditie jou kijken naar hoop/ dromen/ geluk... in deze wereld?
- ✓ Nu we met dit (Bijbel)verhaal aan de slag gingen, herken jij nu ergens Jezus in de wereld vandaag?
- ✓ Wat kan dit (Bijbel)verhaal voor mensen vandaag betekenen?
- ✓ Kunnen we samen een ritueel bedenken in de klas, met wat we vandaag meemaken én wat we geleerd hebben uit het (Bijbel)verhaal, zodat iedereen kan meedoen?
- ✓ Is er iets in de traditie dat je wil bevragen vanuit de wereld van vandaag? Is er iets uit het oude verhaal waar je nu vragen over hebt, omdat de wereld vandaag anders is?
- ✓ Welke vraag wil je als moslim/ jood/boeddhist/niet-gelovige... stellen bij dit luikje van de traditie? Hoe gaan andere levensbeschouwingen hiermee om? Wat kan het christendom daarin ontdekken dat ook voor christenen waardevol is? Zou jij de traditie verrijken met iets uit een andere levensbeschouwing? Wat en waarom?
- ✓ Welke keuzes in jouw leven lijken op die van een figuur uit een (Bijbel)verhaal? Wat zou jij anders doen?
- ✓ Wat zou jij doen als je in een situatie zat zoals die in het verhaal? Wat zou je hopen dat anderen doen?
- ✓ Welke woorden uit dit verhaal blijven hangen in jouw hoofd als je denkt aan iets wat je deze week meemaakte?
- ✓ Kun je een plek in jouw omgeving aanwijzen waar dit verhaal betekenis zou kunnen krijgen? Waarom daar?
- ✓ Kun je een plek in jouw buurt noemen waar dit verhaal belangrijk zou kunnen zijn? Waarom kies je die plek?
- ✓ Welk woord of welk figuur uit een/dit (Bijbel)verhaal zouden jou anders kunnen laten kijken naar... (actualiteit/wereld)?

- ✓ Is er een woord of iemand uit het verhaal waardoor je nu anders denkt over of kijkt naar wat er in de wereld gebeurt?
- ✓ Kan je dit verhaal verbinden met wat je ziet gebeuren in de wereld, veraf of dichtbij?
- ✓ Wat zou jij doen als je een moderne versie van het verhaal van... (Bijbel)verhaal mocht maken?
- ✓ Heb jij iets meegemaakt dat lijkt op het verhaal? Wat deed jij toen of wat zou je doen?
- ✓ Ken je iets wat mensen nu doen, bijvoorbeeld op school of thuis, waarvan je denkt: dat zou in het verhaal misschien anders gaan? Wat zou het verhaal daarover zeggen? Denk je dat het verhaal iets te zeggen heeft over hoe mensen nu met elkaar omgaan? Kun je daar een voorbeeld van geven?
- ✓ Heeft dit (terrein, Bijbelverhaal, actualiteit) voor jou iets met God te maken?

Inspiratie: Beelddidactiek

- ✓ Wat zie je? Wat hoor je?
- ✓ Wat raakt je? Wat blijft hangen? Waar gaat jouw aandacht naartoe?
- ✓ Zie/Hoorde jij iets wat iemand anders (misschien) niet gezien/gehoord heeft?
- ✓ Wat kan het voor jou betekenen? Wat zegt het over jou?
- ✓ Wat heeft dit te maken met het terrein, inhoud van de les, het Bijbelverhaal, de actualiteit of de wereld?
- ✓ Wat valt je als eerste op?
- ✓ Welke kleuren, vormen of lijnen zie je?
- ✓ Uit welke onderdelen bestaat het beeld?
- ✓ Wat voor sfeer krijg je van dit beeld?
- ✓ Welk detail denk je dat bijna niemand opvalt?
- ✓ Waar denk je dat de kunstenaar je aandacht naartoe wil trekken?
- ✓ Hoe werken kleur en licht op je gevoel?
- ✓ Wat denk je dat er gebeurt in dit beeld?
- ✓ Hoe zou het beeld overkomen als iets (kleur, vorm, perspectief) veranderd werd?
- ✓ Waar zou dit kunstwerk volgens jou over kunnen gaan?
- ✓ Wat zou de kunstenaar willen zeggen of oproepen?
- ✓ Welke emoties roept het bij je op, en waardoor komt dat?
- ✓ Kun je een titel bedenken die bij het werk past (als er geen is)?
- ✓ Wanneer of waar zou dit gemaakt kunnen zijn?
- ✓ Zie je overeenkomsten met andere beelden, kunstenaars of media?
- ✓ Hoe zou dit werk zijn als het vandaag werd gemaakt?
- ✓ Wat vertelt dit beeld over de maker of diens achtergrond?
- ✓ Wat vind je sterk aan dit kunstwerk?
- ✓ Wat vind je moeilijk of verwarrend?
- ✓ Zou je dit werk thuis willen hebben of niet, waarom?
- ✓ Wat heb je ontdekt door er langer naar te kijken?
- ✓ Wat zou je de kunstenaar willen vragen?
- ✓ Hoe laat dit kunstwerk je nadenken over de wereld, het leven, jezelf, geloven...?
- ✓ Zie je in dit beeld iets wat voor jou met God te maken heeft?

Inspiratie: Vragen voor portfolio/groeischrift

Uit deze lessen leerde/ontdekte ik...
Waar ik nog over wil nadenken is...
Dit verhaal deed me groeien doordat...
Waar ik nog mee worstel is...
Wat ik mij nog afvraag is...
Onze gesprekken deden mij stilstaan bij...
Wat mij aansprak in het Bijbelverhaal is...
Van (naam klasgenoot) onthoud ik een mooi idee, namelijk...
God is voor mij nu als...
Wat ik wil onthouden is...
Wat mij aan het denken zette is...
Belangrijk in dit Bijbelverhaal is voor mij...
Het moeilijkste in dit Bijbelverhaal is voor mij...
Ik kon mij het best inleven in...
Ik kon mij het moeilijkst inleven in...

Inspiratie: Filosoferen - Theologiseren

Filosoferen met kinderen

Vertrekt vanuit verwondering over de wereld en het leven. Je denkt na over het leven, de wereld, jezelf, anderen. Filosoferen is een oefening in denken, redeneren en het verkennen van verschillende perspectieven. Er zijn geen vaste antwoorden, alleen nieuwe vragen. Filosoferen met kinderen is samen zoeken.

Theologiseren met kinderen

Vertrekt vanuit levensbeschouwelijke vragen, met een expliciete focus op God, geloof en traditie. Je denkt na over God, geloof, spiritualiteit en wat dat betekent in jouw leven. Je verbindt je gedachten met verhalen, symbolen en rituelen uit de christelijke traditie (en andere levensbeschouwingen).

**Soms vloeien beide in elkaar over.
Wanneer het denken zich opent voor geloofsvragen,
verandert filosoferen in theologiseren.
En ook omgekeerd.**

Inspiratievragen

Zie je in deze impuls iets van God?

Wat wil dat voor jou zeggen over God?

Heeft dit verhaal een andere betekenis voor mensen die niet-geloven dan voor mensen die wel geloven? Waarom vind je dat?

Vragen naar verduidelijking

Geef een voorbeeld? Kun je een voorbeeld geven?

Betekent wat je zegt dat ... ? (parafraseren)

Vragen naar argumenten

Kan je uitleggen waarom je dat denkt?

Waar heb je dat idee vandaan?

Is dat altijd zo?

Vragen naar alternatieven

Is iedereen het daarmee eens? Wie denkt iets anders? Waarom?

Kun je je iets voorstellen dat niet zo is?

Kan het tegenovergestelde ook? Kan je het omgekeerde voorstellen?

Kan je een tegenvoorbeeld geven?

Vragen over het gesprek

Wat kunnen we besluiten?

Hoe zou je dit kunnen samenvatten?

Werd onze vraag beantwoord?

Werden alle mogelijkheden onderzocht?

Begrijpen we het onderwerp beter of anders?

Is iedereen aan het woord geweest?

3 Verdiepende vragen

in het transversaal terrein: tussen verbondenheid en gemis

Als voorbeeld en ter inspiratie, werkten we al een voorbeeld uit binnen het transversale terrein tussen verbondenheid en gemis. Het kan je helpen vragen te stellen waarin de integrale benadering naar voor komt. De vragen die je stelt zullen uiteraard afhangen van het doel waar je aan werkt en de ingrediënten en impulsen die je koos.

ONTMOETINGEN – 1^e graad

Pluraliteit/context

Diverse ontmoetingen

Waar en hoe kunnen mensen Jezus vandaag ontmoeten?
Wat maakt een ontmoeting met Jezus bijzonder/anders?
Welke ontmoetingen zijn voor jou bijzonder?
Ontmoeten alle mensen Jezus? Kun je Jezus overal ontmoeten? Waarom denk je van wel/niet?
Herkennen mensen vandaag iets van Jezus in onze school, in de klas, bij je thuis,... Hoe dan wel?

Christelijk geloof/traditie

Jezus ontmoeten vandaag

Hoe voelt het om nieuwe mensen te leren kennen?
Waarom ontmoet jij (sommige) mensen graag en anderen niet?
Welke ontmoeting ga je nooit meer vergeten? En waarom?
Hoe verwelkomt je iemand die je goed kent?
En die je niet goed kent?
Bij wie voel jij je op je gemak?
Bij wie voel jij je niet op je gemak?
Wat maakt een ontmoeting voor jou speciaal?
Waarom voel je soms blijer of verdrietiger na een ontmoeting met iemand?
Welke momenten met anderen vind jij heel speciaal?
Hoe kun je leren onderscheiden of een ontmoeting goed voor jou is? Hoe kun je leren voelen of een ontmoeting goed voor jou is?
Hoe kun je een ontmoeting loslaten die niet fijn was?

Heeft dit verhaal jou anders doen kijken naar ontmoetingen?
Waarom?
Zou het gemakkelijk of moeilijk zijn om Jezus te ontmoeten?
Waarom?
Hoe wil jij ontmoeten? Hoe wil jij omgaan met anderen?
Wanneer voelden we ons in de steek gelaten? Op welke manier?
Spreekt Jezus' manier van ontmoeten mij wel/niet aan? Leg uit.
Denk je dat je Jezus vandaag zou kunnen ontmoeten? Waarom?
Ik had niet gedacht dat ontmoetingen met Jezus ...
(Hoe) daagt dit verhaal/Jezus jou uit om openheid te tonen voor mensen die je nog niet kent?

Identiteit/leerling

Waardevolle ontmoetingen

VRIENDSCHAP– 2^e graad

Pluraliteit/context Beeldvorming en culturele diversiteit rond vriendschap

Ken jij voorbeelden van vriendschap uit andere culturen of landen?
Wat is daar anders? Wat is er hetzelfde?
Wat maakt de vriendschap tussen Jonathan en David zo bijzonder?
Zie je deze vriendschap vandaag gebeuren?
Hoe wordt vriendschap in films, boeken of sociale media voorgesteld?
Herken je daarvan iets in het verhaal van Jonathan en David?
Waar zie je het verhaal van Jonathan en David vandaag gebeuren?
Welke beelden van vriendschap
herken je in het verhaal van Jonathan en David?
Waarom houdt vriendschap mensen van alle tijden bezig?
Waar heb je geleerd wat vriendschap is? Wat is dat dan precies?
En vind je daarvan iets terug in het verhaal van Jonathan en David?

Christelijk geloof/traditie Jonathan en David

Hoe ziet een goede vriend of vriendin er volgens jou uit?
Is dat voor iedereen hetzelfde?
Kun je vrienden zijn met iemand die andere gewoontes of een ander geloof heeft dan
jij? Waarom wel of niet?
Wat kun je leren van een vriend die uit een ander land of
een andere cultuur komt?
Zijn er dingen die alle vrienden overal ter wereld hetzelfde doen, denk je?
Hoe merk je dat iemand écht je vriend is, ook al is hij of zij heel anders dan jij?
Kun je vrienden blijven met iemand,
ook als jullie niet overal hetzelfde over denken?
Wat doe je als je een vriend mist die verhuisd is of ver weg woont?
Hoe voelt het als je ergens niet bij hoort?
Wat zou je dan willen dat anderen doen?
Kun je een voorbeeld bedenken van een moment dat een verschil tussen jou en een
vriend juist iets moois bracht?
Hoe ziet vriendschap er bij jou uit? Wat verwacht jij van een vriend of een vriendin?
Hoe kun je een vriend(in) laten merken dat je een echte vriend of vriendin wil zijn?
Wat kun jij *ontvangen* van een vriend die anders is dan jij?
Wat helpt jou om een vriend die je mist een beetje te kunnen *loslaten*?
Heb jij ooit iets *gedeeld* met een vriend(in)
dat heel belangrijk voor jou was?

Jonathan hielp David, ook al vond zijn vader Saul dat niet goed. Zou jij een
vriend(in) helpen als iemand anders boos op hem of haar is?
David en Jonathan waren heel verschillend. Heb jij ook vrienden die heel
anders zijn dan jij? Wat vind je leuk en niet leuk aan dat verschil?
David en Jonathan moesten afscheid nemen en hielden allebei. Hoe voelt
het voor jou als je een vriend(in) mist?
Wat maakt iemand een échte vriend(in) volgens jou?
Heb jij weleens een ruzie gehad met een vriend(in)?
Hoe zou je dat kunnen oplossen?
Stel dat jij, net als Jonathan en David, een belofte zou doen aan een
vriend(in): wat zou je elkaar beloven?
Heeft vriendschap iets met God te maken? Waarom wel of niet?
Wanneer ben je (g)een goede vriend volgens God?
Wanneer voel jij je alleen?
Hoever wil jij gaan in vriendschap?
Heb jij je ooit verwonderd gevoeld door een vriendschap?

Identiteit/leerling Spanning, verschil en gemis

LIEFDE – 3^e graad

4 Algemene tips voor een gesprek met verdiepende vragen met kinderen

Een verdiepend gesprek in de godsdienstles gaat verder dan kennisoverdracht: het gaat om het verkennen van levensvragen, waarden, verhalen en persoonlijke overtuigingen. Dat vraagt om een zorgvuldige houding van de leerkracht en een klasomgeving waar leerlingen zich vrij voelen om te delen en te luisteren.

Hieronder vind je tien algemene tips:

1

Een veilige en respectvolle sfeer

Leerlingen spreken zich pas uit als ze weten dat er respect is in de groep. Maak daarom duidelijke afspraken: niemand wordt uitgelachen, iedereen mag zijn mening geven en luisteren is net zo belangrijk als praten. Zo voelt de klas als een veilige plek om gedachten en gevoelens te delen.

2

Tijd en ruimte

Verdiepende gesprekken hebben rust nodig. Laat merken dat je écht luistert en niet haastig doorgaat naar een volgende vraag of het volgende onderdeel van de les.

3

Een open houding van de leerkracht

Laat merken dat alle vragen en gedachten welkom zijn. Een open houding betekent dat je niet oordeelt, maar begeleidt: je helpt leerlingen hun eigen weg in het nadenken te vinden, zonder hen een vast antwoord op te leggen.

4

Inspirerende en open vraagstelling

Stel vragen die uitnodigen om te reflecteren: “Wat betekent dit verhaal voor jou?”, “Welke keuze zou jij maken in deze situatie?”, of “Hoe zie jij dat in het dagelijks leven terug?”. Koppel de vraag aan de leerstof, maar maak ruimte voor de persoonlijke interpretatie van de leerling.

5

Erkenning van emoties

(Religieuze) verhalen en levensvragen kunnen emoties oproepen. Geef erkenning, bijvoorbeeld: “Ik hoor dat dit je raakt” of “Dat lijkt je verwarrend”. Door emoties serieus te nemen, voelen leerlingen zich gezien en ontstaat er diepgang in het gesprek.

6

Afstemmen op leeftijd

Gebruik taal die past bij de leeftijd en de leefwereld van de groep. Voor jonge leerlingen kun je werken met verhalen, tekeningen of concrete voorbeelden. Voor oudere leerlingen kun je werken met dilemma's, actuele thema's of filosofische vragen die meer abstract denken stimuleren.

7

Stilte kan en mag

Verdiepende vragen hebben tijd nodig. Laat stiltes vallen en leer leerlingen dat nadenken niet altijd direct tot een antwoord leidt. Soms is het waardevol dat een vraag gewoon even blijft hangen

8

Echtheid

Laat als leerkracht zien hoe je zelf omgaat met geloofsvragen of waarden, zonder je eigen visie op te leggen. Door eerlijk te zijn over je eigen verwondering of twijfel, maak je het voor leerlingen makkelijker om ook open te zijn.

9

Respect voor grenzen en verschillen

Als leerkracht geef je de toon aan. Wees eerlijk en laat zien hoe je op een respectvolle manier je mening deelt of een vraag stelt. Door zelf open te zijn, nodig je leerlingen uit om dat ook te doen. Soms helpt het om een eigen ervaring te delen, passend bij het onderwerp en de leeftijdsgroep.

10

De integrale benadering

Een gesprek met verdiepende vragen is het meest betekenisvol wanneer het kind in zijn geheel aangesproken wordt. Dat vraagt om een integrale benadering waarin de drie perspectieven aan bod komen:

Context en pluraliteit:

oog voor de diverse samenleving en de verschillende levensbeschouwingen die leerlingen om zich heen ervaren.

Identiteit van het kind:

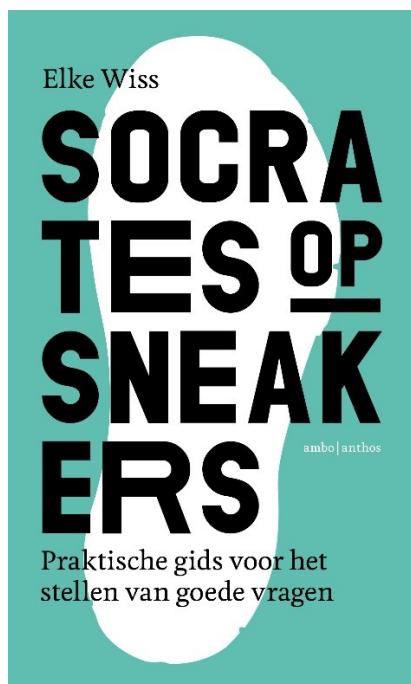
ruimte voor de persoonlijke zoektocht, vragen en ervaringen van elke leerling.

Christelijk geloof en traditie:

kennismaken met en verdiepen van verhalen, waarden en symbolen uit de christelijke traditie, steeds in dialoog met de eigen ervaringen en de pluraliteit van de klas.

Deze integrale benadering maakt van het gesprek een oefenplaats waarin hoofd, hart en ziel aangesproken worden en waarin leerlingen leren verbinden: met zichzelf, met anderen en met de traditie.

5 Boekenplank

Elke Wiss (2022). *Socrates op sneakers*. Ambo|Anthos

Maartien Hutter & Henk Kuindersma (2021). *Nooit meer een kleurplaat*. Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap

Kopmels, T. & Beemsterboer M. (2016). *Verhalen vertellen en vragen stellen*.

Vakdidactiek Levensbeschouwing & Geestelijke Stromingen. Noordhoff Uitgevers Groningen/Houten.

6 Zelf aan de slag!

Op de volgende pagina's kan je nu zelf aan een oefening werken.
Kies eerst een **transversaal terrein** en bepaal vervolgens het **terrein voor een bepaalde graad**.

Binnen dit terrein kies je **drie ingrediënten** die je met elkaar in verbinding brengt.
Laat deze ingrediënten met elkaar in **wisselwerking** gaan door **verdiepende vragen** te formuleren
vanuit de **twee verschillende perspectieven**.

Terrein:

Pluraliteit/context

Christelijk geloof/traditie

Identiteit/leerling

Terrein:

Pluraliteit/context

Christelijk geloof/traditie

Identiteit/leerling

Terrein:

